

14. Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: болем 2000 единиц / Щукин А. Н. – М. : Астрель : АСТ : Хранитель, 2007. – 746 с.

РЕЗЮМЕ

Б. В. Кукса. Содержание взаимосвязанного обучения монологической речи и письму будущих учителей английского языка.

В статье определена цель обучения будущих учителей английского языка профессионально направленной монологической речи и письму. Охарактеризованы составные содержания обучения продуктивных видов речевой деятельности в условиях профессиональной подготовки будущих учителей.

Ключевые слова: обучения, профессионально ориентированный монолог, профессионально ориентированное письмо.

SUMMARY

B. Kuksa. Content of learning of the interconnected teaching of the monologue speech and writing of the future teachers of English.

The aim of teaching of future teachers of English of the profession orient monologue and writing is determined. The components of the content of the productive speech activity in the conditions of the professional training of future teachers are characterized.

Key words: content learning, profession oriented monologue, profession oriented writing.

УДК 378.016:811

Н. І. Логвинюк

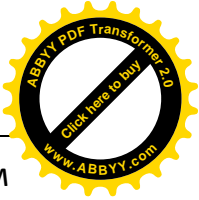
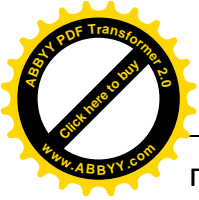
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуто проблему використання сучасних методів у формуванні професійно спрямованої іншомовної комунікативної діяльності студентів економічних спеціальностей. Особлива увага приділена проектній діяльності, яка є важливим компонентом системи освіти і нестандартним способом організації освітніх процесів через активні способи дії, спрямовані на реалізацію особистісно орієнтованого підходу.

Ключові слова: комунікативна діяльність, методика проектних досліджень, навчальний процес, ситуативне навчання, професійно спрямоване навчання, проектна діяльність.

Постановка проблеми. Концепція розвитку освіти на сучасному етапі соціального й економічного розвитку суспільства дедалі більше змінюється вбік професійно орієнтованого підходу до іншомовного навчання. Тому розробка і впровадження оригінальних педагогічних технологій, які відповідають потребам розвитку особистості, сприяють розкриттю її індивідуальних здібностей, готовності до розв'язання складних життєвих

проблем та поповнення складу інтелектуальної еліти України є важливим засобом на шляху реалізації концепції національного виховання і професійної підготовки спеціалістів.

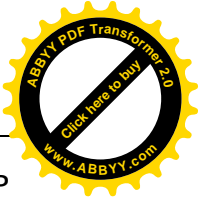
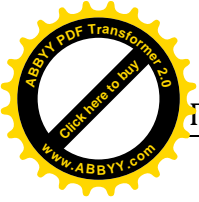
Потреба у дослідженні інноваційних методів формування професійно спрямованої іншомовної комунікативної діяльності студентів немовних спеціальностей зумовлена: а) низьким рівнем сформованості у студентів умінь створювати висловлювання (в усному та письмовому мовленні), які відповідають ситуаціям спілкування; б) низьким рівнем сприйняття студентами іншомовного мовлення носіїв мови; в) недостатньою розробленістю проблеми формування іншомовної комунікації професійного спрямування студентів; г) рекомендаціями Ради Європи з метою координації роботи всіх учасників процесу іншомовного навчання, які базуються на вміннях і навичках у рецептивних та продуктивних видах мовлення, обмежених певними темами, та сприяють формуванню комунікативної діяльності у процесі вивчення іноземної мови.

Таким чином, практичні заняття з іноземної мови на сучасному етапі розвитку освіти передбачають використання нових освітніх технологій і вимагають творчого ставлення викладача до процесу навчання. Це дає широкі можливості для використання проектних методик з метою формування професійно спрямованої іншомовної комунікативної діяльності майбутніх фахівців.

Аналіз актуальних досліджень. Це питання розглянуто в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти [2]. Проблема використання інтерактивних технологій у навчанні широко висвітлена у працях таких науковців як: Г. Волошиної, С. Гончарова, О. Комар, Л. Скрипник, В. Щербини, де головна увага зосереджена на сутності поняття «технологія» та її використання в навчально-виховному процесі.

Проектна методика на сучасному етапі розвитку освіти детально досліджується як зарубіжними, так і вітчизняними авторами: І. Л. Бім, І. А. Зимньою, О. М. Моїсєєвою, Є. С. Полат, Т. Е. Сахаровою і ін.

Численними дослідженнями було встановлено, що проектна діяльність виступає як важливий компонент системи освіти і являє собою нестандартний спосіб організації освітніх процесів через активні способи дій (планування, прогнозування, аналіз, синтез), спрямованих на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу.

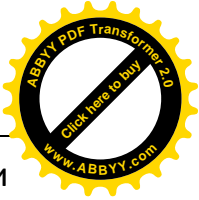
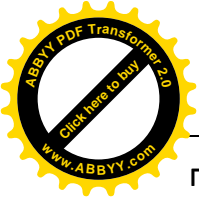

Мета та завдання статті. Формування та розвиток мовленнєвих умінь і навичок, необхідних для здійснення спілкування з адекватним ситуації рівнем комунікації потребує систематичного навчання. Ми розглянули різноманітні методи іншомовного навчання та запропонували внести певні зміни у процес навчання в характері, методиці розробки та проведенні практичних занять, які б забезпечували формування всіх складових комунікативної діяльності (мовної, мовленнєвої, соціокультурної, соціолінгвістичної, стратегічної, дискурсивної).

Виклад основного матеріалу. Необхідність володіння іноземною мовою випускниками ВНЗ стала очевидною вже багато років тому, але дискусія щодо методів викладання цієї дисципліни у немовному ВНЗ не слабне. Методика викладання іноземної мови у вищій школі завжди дуже чутливо реагувала на соціально-економічні та соціокультурні зміни у суспільстві. Кожен із відомих методів викладання іноземної мови свого часу вважався новаторським, але трансформації у суспільстві та прорив науково-технічної революції змінюють соціальне замовлення щодо якості підготовки спеціалістів, і таким чином, змінюють прийоми та методи підготовки майбутніх фахівців.

Інтерактивне (inter – «взаємний», act – «діяти») навчання – це спеціальна форма діяльності; діалогове навчання, під час якого відбувається взаємодія викладача і студента [1; 4]. За інтерактивного навчання освітній процес організується, що майже всі студенти виявляються залученими до цього процесу, причому кожен робить індивідуальний внесок у загальну справу. Обмін знаннями, ідеями, думками відбувається в доброзичливій атмосфері, в умовах взаємної підтримки, взаєморозуміння, взаємодії.

Отже, особистісно орієнтований підхід в іншомовному навчанні за професійним спрямуванням сприяє ефективному розвитку пізнавальної діяльності студента та передбачає достатньо глибокі знання іноземної мови, а також уміння і навички слухання, читання, говоріння та письма. При цьому робота організується з урахуванням комунікативної спрямованості, диференційованого та інтегрованого навчання всіх аспектів мови та видів мовленнєвої діяльності. За такого підходу особливу увагу варто приділяти свідомості й активності студентів в оволодінні інформацією. Це дає можливість варіативно використовувати матеріал у

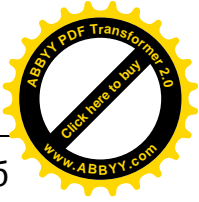
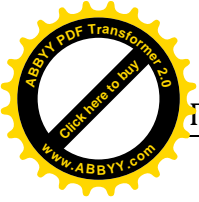
групах студентів із різним рівнем мовної підготовки, де як основні методи інтерактивної технології особистісно орієнтованого навчання виступають: а) навчання у співпраці; б) метод проектів; в) різнорівневе навчання; г) модульне навчання.

Найефективнішим та найрезультативнішим, на наш погляд, є метод проектів. Основна ідея технології – створити умови для активної спільної діяльності студентів у різних ситуаціях для роботи над спільним проектом. Ця технологія базується на взаємодії студентів у групі, під час якої вони беруть на себе не тільки індивідуальну, але й колективну відповідальність за вирішення навчальних завдань, допомагають один одному та разом відповідають за успіхи кожного студента. Мета навчання з використанням цієї технології полягає в тому, щоб зробити кожного учасника навчального процесу сильнішим у його власній позиції, розвинути визначені комунікативні якості особистості. Це новий підхід до предмета, де акцентується самостійний пізнавальний інтерес. Цей підхід є ідеальним в умовах модульної системи навчання, де на практичні заняття відводиться незначна кількість годин.

Щодо уроку іноземної мови, проект – це спеціально організований викладачем і самостійно виконуваний студентами комплекс дій, що завершується створенням власного продукту. Метод проектів – сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють розв'язати певну проблему в результаті самостійних дій студентів з обов'язковою презентацією результатів.

Робота над проектом – це творчий процес. Студенти самостійно або під керівництвом викладача займаються пошуком розв'язання особистісно значущої для них проблеми, що передбачає самостійне перенесення знань, умінь і навичок на нову ситуацію.

Розглядаючи можливості інтеграції проектів у процесі іншомовного навчання, можна виділити три основні підходи. Проект може: 1) використовуватися як одна із форм позааудиторної роботи; 2) бути альтернативним способом організації навчального курсу; 3) інтегруватися у традиційну систему навчання мови, оскільки «проектне навчання є більш продуктивним порівняно із традиційним, тому що під час виконання навчального проекту знання здобуваються учнями у процесі використання інформації під час вирішення практичних завдань» [5].

В основі проектної роботи завжди лежить яка-небудь проблема. Щоб її розв'язати, студентам потрібно не тільки знання мови, але й володіння більшим обсягом різноманітних фонових знань, необхідних для вирішення цієї проблеми. Крім того, як відзначає Г. А. Сокова, студенти «повинні володіти пізнавальними, творчими й комунікативними вміннями» [4].

Варто зазначити, що «...майже всі види проектів передбачають використання дослідницьких методів для розв'язання закладеної у них проблеми» [3].

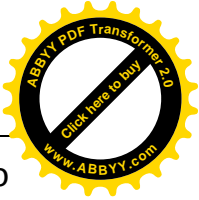
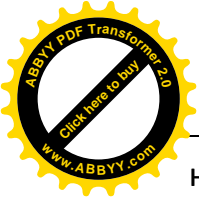
Отже, розробку студентами власних проектів можна розглядати як один із видів їхньої дослідницької роботи, яка націлена на формування професійно спрямованої іншомовної комунікативної діяльності майбутніх фахівців.

Проект дозволяє привнести до навчального процесу так звані соціальні (інтерактивні) форми навчання. Сам проект стає інтерактивною формою роботи. Він створює ситуації, де студенти зосереджують свою увагу не стільки на мовній формі висловлювання, скільки на його змісті. Важливою при цьому залишається мета спільної діяльності: дізнатися нову інформацію та певним чином її оформити, зробити щось разом з іншими. Тобто, в умовах проекту навчальний процес виходить за вузькі межі мовних аспектів до особистих ставлень та інтересів як студентів, так і викладача.

У нашому дослідженні ми вдосконалили методику проектних досліджень, де проект – це тематичний дискурс, розроблений дослідником, у якому відображаються соціокультурні та соціолінгвістичні особливості країни, мову якої ми вивчаємо.

Адекватно цілям та завданням навчання іноземної мови студентів економічних спеціальностей дискурси повинні відповідати сферам та ситуаціям професійно спрямованого спілкування. Оскільки основною метою навчання іноземної мови у вищій школі є формування та розвиток належного рівня комунікативної діяльності студентів, то головна увага приділяється комплексному формуванню іншомовної комунікативної діяльності професійного спрямування, а не формуванню окремих умінь і навичок спілкування. Застосовуючи інтерактивні методи навчання та метод проектів, ми розробили методику проведення практичного заняття з використанням тематичного дискурсу.

1. Створення проекту: кожний конкретний проект, у нашому дослідженні дискурс, має бути пред'явлений аудіовізуально. Для цього

необхідно представити запис на аудіокасеті, за допомогою якого здійснюється презентація автентичної комунікативної ситуації, учасників акту комунікації – представників іншої культури, носіїв мови, їх мовленнєва та немовленнєва поведінка. Лексичний та граматичний матеріал подається у комунікативних ситуаціях.

2. Проектна діяльність та її результат: для навчання сприйняття та створення дискурсу необхідно здійснити кілька етапів: ознайомлення; тренування; практика у спілкуванні.

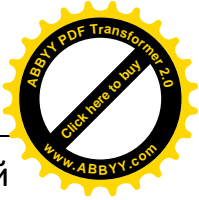
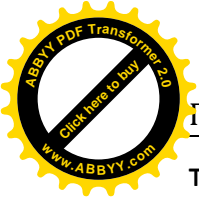
3 метою ознайомлення викладач пояснює комунікативну мету спілкування, представляє учасників спілкування, здійснює аудіовізуальне пред'явлення дискурсу, контроль розуміння ситуації та аналіз особливостей мовленнєвої та немовленнєвої поведінки мовців.

3 метою тренування здійснюється сприйняття та аналіз кількох дискурсів, виконуються вправи для закріплення мовних засобів та граматичних конструкцій.

Практична реалізація умінь і навичок спілкування полягає у створенні студентами власних проектів та включає: кероване спілкування (створення/розуміння тематичних дискурсів адекватних комунікативній ситуації, комунікативній меті та темі спілкування) та вільне спілкування (створення/розуміння власних проектів з використанням, запропонованих викладачем, дискурсів на основі проблемної ситуації в іншомовному культурному оточенні.

Викладач у процесі моделювання інтерактивного характеру спілкування забезпечує послідовне та взаємопов'язане оволодіння різними видами мовленнєвої діяльності, стимулює студентів до пошуку та відбору інформації, до сприймання, створення та відтворення висловлювань відповідно до комунікативних цілей та завдань: гармонійного та взаємопов'язаного формування всіх складових комунікативної діяльності, враховуючи соціокультурний та соціолінгвістичний аспекти комунікативної діяльності.

Висновки. Таким чином, проектне навчання значно підвищує мотивацію студентів та відкриває свободу для викладацької діяльності. Під час навчання зникає бар'єр між навчанням теоретичних основ мови та практичним застосуванням здобутих знань, а співпраця, якій притаманна різноспрямованість (викладач–студент, студент–студент, студент–викладач), співтворчість викладача та студента, створення творчого мікроклімату – обов'язкова основа особистісно орієнтованої

технології в навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням. Такий процес навчання проявляє три сторони спілкування: інформативну (передача та обмін інформації), інтерактивну (організація взаємодії в спільній діяльності) та перцептивну (сприйняття та розуміння людини людиною). Саме тому проектна технологія та способи її застосування в умовах реального викладання у вищій школі є достатньо пріоритетним аспектом методичного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанова Г. В. Когнітивно-комунікативна модель навчання професійно орієнтованого читання іноземною мовою в немовному вузі / Г. В. Бабанова // Іноземні мови. – 2004. – № 1. – С. 29-30.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Полат Е. С. Метод проектів на уроках іноземного мови / Е. С. Полат // ІЯШ. – 2000. – № 2. – С. 3-10.
4. Сокова Г. А. Из опыта использования проектной методики на уроках английского языка / Г. А. Сокова // ІЯШ. – 2002. – № 4. – С. 53-55.
5. Сокол И. А. Проект как метод реализации коммуникативного подхода в обучении иностранному языку / И. А. Сокол // ІЯШ. – 2008. – № 1. – С. 16-21.

РЕЗЮМЕ

Н. И. Логвинюк. Методика исследования особенностей формирования профессионально направленной иноязычной коммуникативной деятельности студентов экономических специальностей.

В статье рассмотрены проблемы использования современных методов в формировании профессионально направленной иноязычной коммуникативной деятельности студентов экономических специальностей. Особое внимание уделено проектной деятельности, которая является важным компонентом системы образования и нестандартным способом организации образовательных процессов через активные способы действия, направленные на реализацию личностно ориентированного подхода.

Ключевые слова: коммуникативная деятельность, методика проектных исследований, учебный процесс, ситуативное обучение, профессионально направленное обучение, проектная деятельность.

SUMMARY

N. Logvunjuk. Didactic conditions of forming of professional directed foreign communicative activities of students of economic specialities.

The article deals with the problems of usage of modern methods in the forming of professional directed foreign communicative activities of students of economic specialities. Special attention is paid to the project activities, which is an important component of educational system and represents non standart method of organization of teaching processes through the active methods of actions, directed to the realization of personal-oriented approach.

Key words: communicative activities, methods of project researches, teaching process, situational teaching, professional-directed teaching, project activities.